

บทที่ 1

บทนำ

กฎหมายสารบัญญัติเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคล เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น ส่วนกฎหมายวิธี-
สบัญญัติเป็นกฎหมายที่วางวิธีปฏิบัติในการที่บุคคลจะเรียกร้องหรือขอความคุ้มครองเกี่ยวกับ
กฎหมายในเมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ หรือมีความจำเป็นที่จะต้อง
ใช้สิทธิทางศาล เมื่อเป็นเช่นนี้กฎหมายสารบัญญัติกับกฎหมายวิธีสบัญญัติจึงต้องใช้เกี่ยว
เนื่องโยงถึงกันเสมอ

สำหรับในประเทศไทยนั้น ในทางแพ่งมีกฎหมายวิธีสบัญญัติเช่นว่านี้อยู่เหมือนกัน
ซึ่งเรียกว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ. 2478 กำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2478
เป็นต้นมา ฉะนั้น การดำเนินคดีในทางแพ่งก็ การพิจารณาคดีในทางแพ่งก็ จึงต้อง
เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น และในทางอาญาก็มีประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาใช้บังคับ ฉะนั้น การดำเนินคดีในทางอาญา ซึ่งได้แก่การจับกุม
คุมขังตัวผู้กระทำความผิด การพิจารณาคดีก็จะต้องเป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว

ในการพิจารณาคดีไม่ว่าจะเป็นทางแพ่งหรือทางอาญานั้น ในแต่ละประเทศ
ย่อมมีระบบและวิธีการพิจารณาคดีแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประวัติความเป็น
มาของระบบการศาลและการปกครองของชาตินั้น ๆ ประเทศไทยก็เช่นกัน เรามีระบบ
และวิธีการพิจารณาคดีเป็นของตนเอง ซึ่งระบบและวิธีการพิจารณาคดีได้มีการแก้ไข
ดัดแปลงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

Jury หรือที่ในภาษาไทยเรียกว่า ลูกขุน นั้น ก็เป็นระบบและวิธีการ
พิจารณา คดีอีกระบบหนึ่ง ซึ่งเป็นที่แพร่หลายมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศ
ที่ใช้คอมมอนลอว์ ซึ่ง คำว่า Jury นี้เป็นคำภาษาฝรั่งเศสโบราณ แปลว่า ไค้
สาบานตนแล้ว และคำนี้ได้นำมาใช้ในประเทศอังกฤษโดยกษัตริย์ชาวนอร์มัน ดังนั้น

ระบบลูกขุนก็ได้เริ่มขึ้นในสมัยพระเจ้าเฮนรี่ที่ 2 (Henry II) และเป็นที่แพร่หลาย เป็นอย่างมาก ภายหลังก็ได้นำกลับไปใช้ในฝรั่งเศสอีกครั้งหนึ่ง¹

คำว่า "ลูกขุน" นี้ ต้องเข้าใจในเบื้องต้นว่า หมายความว่า ราษฎรธรรมดา ซึ่งถูกเกณฑ์ให้มาตัดสินคดีอาญาและคดีแพ่งบางประเภท เฉพาะในปัญหาข้อเท็จจริง เท่านั้น ส่วนปัญหาข้อกฎหมายเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษา (ซึ่งแตกต่างกับคำว่า "ลูกขุน" ในระบบศาลไทยดั้งเดิม ซึ่งหมายถึงข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ให้ทำหน้าที่ตัดสินคดี) และเมื่อศาลให้ความเห็นให้การชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ลูกขุนก็เป็นผู้ชี้ขาด อีกครั้งหนึ่งว่า จำเลยมีความผิดหรือไม่

ความคิดที่ว่าควรจะนำระบบลูกขุนชี้ขาดข้อเท็จจริงมาใช้ในประเทศไทยหรือไม่ พระประยูรวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดตาก ได้ตั้งกระทู้ถามรัฐบาลสมัย เริ่มเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยและได้รับคำตอบจากเจ้าพระยามหิธร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในสมัยนั้นว่า

"วิธีการตั้งลูกขุนชี้ขาดข้อเท็จจริงในศาล รัฐบาลยังไม่คิดทำเพราะเหตุว่าวิธีนี้จะได้อคติแก่หรือไม่ยังเป็นปัญหาอยู่-ที่มีบางประเทศใช้ลูกขุนก็โดยอาศัยเหตุผล ในทางประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีเป็นขอใหญ่ ผลที่ใคร่บูคงมีผู้เห็นว่ามีทาง เสียมากกว่าทางดี ฉะนั้นการที่จะนำมาใช้ในประเทศไทยจึงต้องคำนึงให้ตระหนัก วิธีนี้จะใช้ใ้เหตุเหมาะๆก็ในประเทศที่มีพลเมืองหนาแน่น เพราะการเลือกลูกขุนจะ ต้องเลือกเห็นหาผู้ที่มีใจเกี่ยวของรู้เห็นเหตุการณ์ในคดีเรื่องนั้นมาก่อน ย่อมเป็นที่เห็นกันว่า วิธีใช้ลูกขุนมักทำให้คู่คดีล่าช้าและสิ้นเปลืองเงินเป็นอันมาก และใช้ใ้ใดแต่ในบางกรณีเท่านั้น ในคดีที่ผู้ต้องหาไม่มีสิทธิจะใช้ลูกขุนนั้นปรากฏใน ทางประเทศว่ามีคดีหลายเรื่องที่อยู่ของหัวไม่ประสงค์จะใช้สิทธินั้น ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความของเราเพิ่งประกาศใช้เมื่อเร็ว ๆ นี้ ก็มีใ้บัญญัติถึงวิธีการใช้ ลูกขุน จะแก้ไขหลักการสำคัญในเวลากระชั้นชิดหาสมควรไม่ ฐานะของศาลยุติธรรม ของเรานี้ก็อยู่แล้ว จึงยังไม่ถึงเวลาที่ควรเปลี่ยนแปลงวิธีการศาลอย่างใด"²

¹ ชีรพันธุ์ รัตมิต, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2505) หน้า 4 - 5

² จักรปानी ศรีศิริวิสุทธิ, เรื่องของเจ้าพระยามหิธร (จัดพิมพ์ในงาน พระราชทานเพลิงศพเจ้าพระยามหิธร, 2499) หน้า 208-209

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของระบบลูกขุน
วิธีการพิจารณาคดีโดยลูกขุน ระบบลูกขุนในศาลของต่างประเทศ โดยเปรียบเทียบ
ระบบศาลในประเทศไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ศึกษาถึงข้อดีและข้อเสียของระบบ
ลูกขุน เพื่อจะได้นำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาเป็นประโยชน์ในการแก้ไขกฎหมายวิธี-
พิจารณาคดีในประเทศไทย ซึ่งปรากฏรายละเอียดในโอกาสต่อไป

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย